

3.4.2.2. Na straně druhé EHSV podporuje návrh Komise pro ústavní záležitosti Evropského parlamentu uspořádat, pokud to je možné, ratifikační proceduru v období okolo nějakého symbolického data (např. 8. nebo 9. května)

3.4.3. EHSV proto vyzývá k aktivnímu zapojení evropských institucí při vypracovávání a provádění komunikační strategie, pokud jde o Ústavní smlouvu. Je důležité spolupracovat

s členskými státy a dávat silný a pozitivní signál občanům o Evropě.

3.4.4. Co se týká EHSV, ten se zapojí do předávání jednoznačných informací evropské občanské společnosti o demokratickém pokroku v Ústavní smlouvě, zejména pokud jde o občanství a účast.

V Bruselu dne 28. října 2004.

Předsedkyně

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru na téma „Životní prostředí jako hospodářská příležitost“

NEOVĚŘENÝ PŘEKLAD

(2005/C 120/24)

Prostřednictvím dopisu p. Atza NICOLAÏE, ministra pro evropské záležitosti, požádalo dne 22. dubna 2004 budoucí nizozemské předsednictvo Rady Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s ustanovením článku 262 Smlouvy o založení Evropského společenství o vypracování stanoviska na následující téma: „Životní prostředí jako hospodářská příležitost“.

Specializovaná sekce „Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí“, pověřená přípravou prací výboru v této oblasti, přijala své stanovisko dne 21. září 2004 (zpravodaj: p. BUFFETAUT).

Během svého 412. plenárního zasedání dne 27. a 28. října 2004 (zasedání dne 28. října 2004) Evropský hospodářský a sociální výbor přijal stávající stanovisko počtem 130 hlasů pro, 2 hlasy proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Úvod

1.1 Prostřednictvím dopisu z dubna 2004 požádalo budoucí nizozemské předsednictvo EHSV o předběžné stanovisko na téma „životní prostředí jako hospodářská příležitost“. Nizozemské předsednictvo by si vlastně přálo zdůraznit možnosti nazývané „dvojí zisk“, díky nimž by pokrok dosažený v oblasti environmentálních technologií a ochrany životního prostředí pomohl splnit hospodářské a sociální cíle lisabonské strategie.

1.2 Evropská rada vůbec netrvala na zohlednění životního prostředí a přitom Evropské unii přiřkla velmi ambiciózní cíle: stát se „nejkonkurenčnější a nejdynamičtější ekonomikou na světě, založenou na znalostech, schopnou trvale udržitelného růstu s více a lepšími pracovními místy a větší sociální soudržností“. Pouze slovní spojení trvale udržitelný se možná odvolávalo na trvale udržitelný rozvoj.

1.3 Až o dva roky později přijala Evropská rada rozhodnutí, která vyústila ve strategii trvale udržitelného rozvoje. Tato strategie tedy byla přidána k strategii lisabonské.

1.4 Můžeme však skutečně tvrdit, že je životní prostředí plnohodnotnou součástí lisabonské strategie? Vyčerpanost, se kterou se potýkají některá hospodářství Evropské unie, vedla k tomu, že začaly být hospodářský růst a vytváření pracovních míst považovány za absolutní prioritu a životní prostředí se ocitlo na vedlejší koleji stejně jako v římském přísloví „primum vivere, deinde philosophare“ (nejdříve žít, pak teprve filozofovat). Ale není právě životní prostředí podmínkou života a nemělo by tak být záležitostí všech a nikoliv pouze odborníků?

1.5 V tomto kontextu byly důležité sektory evropského hospodářství znepokojeny vůlí Unie, a zvláště pak Komise, jít v oblasti životního prostředí na mezinárodní úrovni příkladem a riskovat, že zůstanou samy.

1.6 Proto vůle dodržet kjótský protokol, i když nebyl ratifikován našimi hlavními konkurenty, způsobila v některých evropských hospodářských kruzích vzplanutí silných emocí, které tuto vůli považovaly za nebezpečně naivní a ohrožující konkurenceschopnost evropské ekonomiky, jež se potýká s celosvětovou nelítostnou konkurencí. Jiní se domnívali, že cíle z Kjóta mohou představovat faktor schopný zvýšit účinnost výrobních postupů, snížit náklady, zmenšit tlak na energetické a surovinové zdroje a posílit tak konkurenceschopnost evropské ekonomiky. Existuje tedy diskuse, kterou stojí za to objasnit několika konkrétními příklady.

1.7 Ve stejném duchu se průmyslová odvětví pracující s chemickými látkami obávala návrhu na registraci, hodnocení, autorizaci a omezení při nakládání s chemickými látkami (REACH), jehož studie dopadu vypracovaná Komisí byla velmi silně kritizována.

1.8 Tyto obavy a kritiky není možno přejít pouhým mávnutím ruky. Nejsou vedeny proti principům či politikám. Na straně jedné, odrážejí totiž přesvědčení o tom, že existuje konflikt mezi požadavky na hospodářský růst, vytvářením pracovních míst a současnými praktikami, a ekologickými obavami na straně druhé, jež se odrážejí přemrštěnými předpisy a nezohledňují existující hospodářskou konkurenci. Zdá se, že výsledkem těchto problémů je podcenění a chybné řízení implementačních nástrojů, procedur a strategií.

1.9 Ale časem některé podniky, a mezi nimi i velmi velké, dokonce celé průmyslové koncerny, učinily ze zohlednění trvale udržitelného rozvoje silný bod své strategie. V tomto smyslu prezident francouzské skupiny Veolia environnement, pozvaný na vládní seminář, prohlásil: „výkon podniku dle kritéria trvale udržitelného rozvoje se stal nejen oprávněným vzhledem k občanské společnosti, ale představuje také výzvu na úrovni celosvětové konkurence a má sílu přitáhnout investory“. Tento přístup má tendenci se stávat v dnešní době v hospodářské oblasti normou.

1.10 Diskuse tedy existuje. Je silná a protíná celou společnost a na prvním místě hospodářské a sociální kruhy a organizace na ochranu životního prostředí. Kladená otázka je jasná: představuje zohlednění požadavků životního prostředí překážku v konkurenceschopnosti podniků, nebo může představovat příležitost k rozvoji nových povolání, nových trhů, nových technologií?

1.11 Veřejnost, vlády, hospodářští představitelé a představitelé odborů, spotřebitelé a představitelé sdružení na ochranu životního prostředí se nemohou spokojit s teoretickou diskusí plnou ušlechtilých citů, které však nemají praktické použití. Očekávají nyní přesné analýzy a konkrétní příklady, neboť politika je užité umění, i když v tomto případě musí být

navýšena o ideál, který jí dá smysl. Strategie trvale udržitelného rozvoje evropského papírenského průmyslu je dobrým příkladem tohoto přístupu.

2. Životní prostředí, hospodářská příležitost?

2.1 Položit si tuto otázku je jako si položit na jedné straně otázku, jestli rozvoj některých hospodářských odvětví není podmíněn existencí kvalitního přírodního či kulturního prostředí, a na druhé straně otázku, jestli se ekologické technologie mohou stát skutečným přínosem pro cíle hospodářského a sociálního rozvoje stanovené lisabonskou strategií. Je to jako si čestně odpovědět na otázku, jestli environmentální normy a omezení nejsou pouhou překážkou hospodářskému růstu, konkurenceschopnosti a tedy zaměstnanosti.

2.2 Odvětví cestovního ruchu a volného času je samozřejmě na kvalitním životním prostředí závislé. Na turistice jsou z hlediska hospodářského a sociálního rozvoje závislé celé oblasti Evropy, dokonce celé státy. Kvalita životního prostředí je nevyhnutelnou podmínkou vyváženosti daných společností. Zpustošené krajiny, města zohydzená nepřiměřenou výstavbou, narušená příroda a znečištěné oceány by způsobily a způsobují nenapravitelnou hospodářskou pohromu. To stejné platí pro odvětví, jako je rybnářství, zemědělství, či dokonce lov. Co se týče ekologických technologií, je nutné se ptát, jestli mohou být faktorem růstu a inovace, a tudíž hledat prostředky na podporu jejich rozvoje a šíření, aniž by došlo k neoprávněnému narušení pravidel hospodářské soutěže.

2.3 Vzhledem k oprávněnému očekávání obyvatelstva rodících se států žít životem podobným našemu a vzhledem k tlakům na přírodní zdroje a životní prostředí, ke kterým by došlo, jestliže by tento rozvoj probíhal ve stávajících technických a hospodářských podmínkách, zdá se nutné dosáhnout skutečné technologické revoluce. Tento problém nelze vyřešit okrajovými inovacemi. Ve skutečnosti touží 80 % celosvětové populace po stejné životní úrovni, jako má 20 % nejbohatších. Je tedy nemyslitelné pokračovat ve stávajícím způsobu života, který by skončil katastrofou, i když je nutné se zdržet přílišného přehánění v podobě nejpesimističtějších předpovědí. Určitý počet jevů (tání ledovců, ohrožená biodiverzita, odlesňování, záplavy, atd.) představuje signály změny globálního klimatu, na kterém se podílejí jak přírodní příčiny, tak i lidský faktor. Aktivita prováděná k odstranění negativních vlivů na životní prostředí, například minimalizace kyselých dešťů prostřednictvím odsiřovacích technik, významně přispěla k zabránění úbytku lesů v Evropě. Časová varování environmentalistů, třebaže někdy nadsazená, často vyvolávají reakci veřejnosti a úřadů. Všechny zainteresované strany musí mít zájem na tom, abychom i nadále směřovali k vyrovnanému rozvoji v oblasti preventivní ochrany životního prostředí.

2.4 Přirozeně nám na myslí vytanou technologie průmyslové výroby, je však třeba zdůraznit, že zemědělské technologie, doprava a výroba energie mají dopad na životní prostředí a veřejné zdraví, což není vůbec zanedbatelné. Inovace a ekologické technologie se tudíž dotýkají i těchto životně důležitých hospodářských sektorů.

2.5 Vědecký a technologický vývoj a přeměny mají samozřejmě vliv na sociální otázku. To, co platí pro všechny inovace, platí i pro ekologické technologie, a to tím spíše mají-li nahradit tradiční a osvědčené technologie, které jsou však málo šetrné k životnímu prostředí. Je nutné se na tyto změny předem připravit, musejí být především doprovázeny úsilím v oblasti odborného vzdělávání a změnami již v základním školství. Ochrana životního prostředí se nesmí jevit jako faktor růstu nezaměstnanosti a dezindustrializace, za předpokladu, že se zakládá na rozumných a dobře koncipovaných procedurách. Je proto nezbytné zorganizovat dlouhotrvající dialog mezi těmi, kteří vytvářejí zákon o životním prostředí, a zástupci ekonomických a sociálních kruhů, aby bylo možné předvídat a vhodným způsobem měřit dopad, i negativní, jaký budou mít plánovaná opatření na aktivitu a zaměstnanost.

2.6 Stojíme tedy před přijetím opravdové výzvy. Evropa by díky svým vědeckým a technickým možnostem mohla hrát, kdyby k tomu byla politická vůle, roli průkopníka v oblasti rozvoje významných environmentálních inovací. Je samozřejmě, že chránit životní prostředí znamená náklady, ale nejsou náklady za konání v tomto případě nižší než náklady za nekonání.

3. Co si máme představit pod pojmem ekologické technologie?

3.1 Ve skutečnosti je možné definovat dva typy environmentálních technologií:

- environmentální technologie na zlepšení technologických postupů a výrobních způsobů tím, že je činí „čistšími“ a „kompatibilnějšími s životním prostředím“. Mohli bychom jmenovat katalyzátory, filtrační systémy na komínech továren, technologie na zlepšení energetické účinnosti, atd.
- technologické inovace, které jsou již svou koncepcí šetrné k životnímu prostředí a respektují principy trvale udržitelného rozvoje. Např. větrné elektrárny, kogenerace tepla a energie, palivové články, elektrické žárovky nové generace (LED), atd.

3.1.1 Není vždy jednoduché stanovit „hranici“ mezi preventivní a nápravnou technologií. Proto se vhodné a užitečné principy integrované politiky výrobků (IPP) ⁽¹⁾ a směrnice o integrované prevenci a omezení znečištění (IPPC) ⁽¹⁾ zakládají jak na nápravném postupu, tak i na preventivní obavě, čímž se hlásí ke strategii trvale udržitelného rozvoje. Je jasné, že úvahy kolem koncepcí výrobků beroucích v potaz celý cyklus životnosti, vedou k zavádění technologií ztotožňujících se více s obavou o zajištění trvale udržitelného rozvoje.

3.2 Je nutné zdůraznit, že mají kladný dopad na životní prostředí a mohou vytvářet ekonomické aktivity a pracovní místa.

3.3 EHSV tedy několikrát zdůraznil potřebu zohlednit „ekologický průmysl“ jako celek a připomněl výzvu spočívající „v postupném zlepšování všech výrobních způsobů a výrobků z hlediska životního prostředí a z hlediska zdrojů“ ⁽²⁾.

3.4 Bylo možné rozlišit čtyři druhy ekologických technologií: koncové technologie z hlediska procesu, integrované technologie, postupné technologie, radikální inovace (např. bezchlorová chemie). Často se domníváme, že integrované a radikální technologie mohou představovat dlouhodobé konkurenční výhody. Problémem však je, že na trzích s velkou konkurencí nemají podniky vždy možnost dlouhodobé volby. Zvolí tedy spíše technologie postupné, které zajistí rozšíření environmentálních zlepšení ve velkém v jejich obvyklých investičních cyklech.

3.5 Ve skutečnosti umožňuje pokrok na poli ekologické účinnosti, kterého dosáhl a dosahuje průmysl a služby, neustálé zlepšování životního prostředí. Nicméně hospodářský růst je stále takový, zvláště pak v rodících se zemích, že i přes technologický pokrok se tlak na životní prostředí a přírodní zdroje neustále zvětšuje.

4. Brání environmentální požadavky hospodářskému rozvoji?

4.1 Během posledních třiceti let, kdy je v porovnání s poválečnými třiceti lety konjunktury těžší docenit faktory růstu, se ukázalo, že právě postoj podniku k inovaci a zajištění kvality svých výrobků a výrobních procesů – kvůli svým zákazníkům, kvůli svému životnímu prostředí, kvůli svým zaměstnancům – je tím nejlepším garantem budoucnosti a v konečném důsledku i zájmu akcionářů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 80, 30.3.2004.

⁽²⁾ Úř. věst. C 32, 5.2.2004.

4.2 Ještě před zrodem jakékoliv legislativy se stále více podniků začalo hlásit k trvale udržitelnému rozvoji a rozhodlo se zveřejnit své činnosti a jejich výsledky v této oblasti, a to za rostoucí pozornosti svých zákazníků, občanské společnosti, trhů a veřejného mínění.

4.3 V kontextu velmi silné konkurence, která vznikla po globalizaci ekonomiky, se také kvalita životního prostředí a sociální rovnováha staly rozhodujícími faktory pro přilákání lidí a kapitálu. Je důležité, že jsou tyto faktory zohledněny v rámci jednání WTO.

4.4 Proto bylo možné tvrdit, že výkon podniku v oblasti trvale udržitelného rozvoje byl z hlediska světové konkurence a přitažlivosti pro investory považován za stále větší přednost.

4.5 Environmentální požadavky nejsou tedy obecně, jak je velmi snadno připouštěno, překážkou ekonomické konkurenceschopnosti a rozvoje. Trh již dal odpověď na mnoho environmentálních výzev, které s sebou přinesla legislativa. Příkladem jsou požadavky na kvalitu vody a zpracování odpadů. V těchto dvou oblastech se ekologické technologie neustále vyvíjejí. Tím, že podniky služeb na ochranu životního prostředí přinesly na tyto výzvy ekonomickou odpověď, vytvořily a zachovaly pracovní místa. Například ve Francii bylo v sektoru zpracování odpadů vytvořeno přibližně 300 000 pracovních míst.

4.6 Snaha šetřit přírodní zdroje se odrazila v technologických inovacích, které šly cestou hospodárného řízení a snížení nákladů. V tomto smyslu např. papírenský průmysl v posledních letech značně snížil svoji spotřebu vody. Jestliže přibližně před patnácti lety bylo na výrobu jedné tuny papíru potřeba přibližně 100 m³ vody, v současné době je to v průměru jen asi 48 m³ a znečištění se snížilo přibližně o 90 %. Zisk se tedy dotýká jak ochrany životního prostředí, tak i ekonomické stránky.

4.7 Jak již bylo zmíněno, ekonomický sektor cestovního ruchu a volného času je z velké části závislý na kvalitním kulturním a životním prostředí. Environmentální požadavky nejsou v tomto případě překážkou konkurenceschopnosti a hospodářského rozvoje, ale jeho prvotním předpokladem. Cestovní ruch tedy představuje pro hospodářství mnoha států Evropské unie životně důležité odvětví. Kupříkladu příjmy z cestovního ruchu dosáhly v roce 2003 ve Španělsku 41,7 miliard USD, ve Francii 36,6 miliard USD, v Itálii 31,3 miliard USD, v Německu 23 miliard USD, ve Velké Británii miliard USD, v Rakousku 13,6 miliard USD, v Řecku 10,7 miliard USD. Je důležité si uvědomit, že mezi environmentálními cíli mohou existovat protiklady. To znamená, že ochrana krajiny může být ohrožena výstavbou větrných elektráren. Na závěr je vhodné poznamenat, že cestovní ruch výrazně přispívá k

rovnováze plateb v mnoha členských státech tím, že vytváří pracovní místa a jedná se o aktivitu, která se váže k určité lokalitě.

4.8 Nicméně je důležité, aby se nařízení v oblasti životního prostředí řídila pravidlem proporcionality. Ve skutečnosti je nutné se vyhnout tomu, aby ekonomické náklady vyplývající z právních předpisů byly neúměrné k předpokládanému environmentálnímu zisku. EHSV si je proto plně vědom, že takové odhady se velmi těžko dělají: jaká je například hodnota lidského zdraví? Je evidentní, že by měla existovat skutečná rovnováha mezi náklady na socio-environmentální opatření a náklady na zabráněné škody. Současně musí být procedury přijímání legislativy přístupné pro všechny strany. Zanedbání těchto aspektů by mohlo mít zcela opačný efekt: obtížnost používat zákon z hospodářských a sociálních důvodů a z důvodu odporu spotřebitelů.

4.8.1 Podniky v automobilovém průmyslu musí jednat ve velmi stísněném prostředí, kde mají kvůli silnému konkurenčnímu tlaku a chování spotřebitelů, pro které je ochrana životního prostředí v porovnání s cenou, komfortem a bezpečností druhotná, velmi úzký manévrovací prostor zajímavým příkladem. V těchto podmínkách se environmentální technologie zavádějí postupně, tedy spíše neustálým zlepšováním než revolučními technologiemi, které jsou z hlediska odbytu velmi nákladné. I když se jedná o hybridní vůz s elektrickým pohonem, Toyota-Prius je příkladem změny postoje spotřebitelů, kdy již musela být výroba zvýšena o 50 %, aby se vyhovělo celosvětové poptávce. Ačkoli představuje pouze malý poměr celosvětové výroby, takovýto vůz povzbuzuje další rozvoj.

4.8.2 Případ filtrů na zachycení částic je zajímavý. Diesellové motory produkují v porovnání s benzinovými o 25 % méně CO₂, ale jejich emise obsahují zdraví škodlivé částice. Cenové navýšení za filtr na zachycení částic představuje přibližně 500 EUR (5 až 10 % z ceny malého vozu). Dokud nebudou tyto filtry obsaženy v legislativě, budou mít konstruktéři na výběr, buď jej nabídnout jako volbu, nebo jej systematicky montovat a snížit svoje marže, neboť navýšení ceny bylo z hlediska tržních podmínek obtížné. Jestliže ve skutečnosti volilo tento filtr 90 % německých zákazníků, ve zbylé části Evropy se toto číslo snížilo na 5 %. Někteří konstruktéři (!) se tedy rozhodli postupně vybavit své vozy filtry na zachycení částic a tím snížit své marže, ale je jasné, že toto nelze opakovat donekonečna, a to především vzhledem k velmi živé mezinárodní konkurenci. Rozšíření filtru na zachycení částic proběhne přirozeným způsobem, ale v rytmu srovnatelném s vývojem kupní síly zákazníků, zvláště pak těch, co kupují malé vozy.

(!) například PSA a Opel

Tento příklad jasně dokazuje, že existuje trh v oblasti ekotechnologií: buď to vědomí o životním prostředí vyvolá u spotřebitele, který tímto uznal za užitečné do něj investovat, ať už užitečné pro něj nebo jeho životní prostředí, anebo byla přijata příslušná legislativní nařízení. Velká část úspěchu dosaženého do dnešních dnů v oblasti ochrany životního prostředí spočívá ve vypracování příslušné legislativy, odvětví automobilového průmyslu je toho dobrým příkladem (viz, mimo jiné, zavedení trifunkčního katalyzátoru).

4.8.3 V tomto odvětví existují ještě další možnosti ekologicko-technologických inovací: vozy s elektrickým rozjezdem, zlepšení recyklace, boj proti hluku, zvýšení bezpečnosti. Největší otázkou zůstává cena technologie.

4.8.4 Závěr, který si můžeme udělat na příkladu automobilového průmyslu, je, že ekologické technologie se nešíří ve velkém měřítku, jestliže nejsou ekonomicky přijatelné, avšak aby byly účinné, musí být jejich použití hromadné. Na stávajícím trhu s velmi silnou konkurencí probíhá zavádění ekologických technologií postupně, avšak soustavně. Toto předpokládá důkladné a podložené studie jejich dopadu, kde se vezme do úvahy nejen situace životního prostředí a trhů uvnitř Unie, ale i mezinárodní kontext.

4.8.5 Dalším příkladem významu zachovávat proporcionality jsou výzvy zpracovatelského průmyslu – metallurgického, chemického, papírenského a celulózového, atd. Tato průmyslová odvětví pracují v silné celosvětové konkurenci a mají obzvláště úzké vazby na životní prostředí. Podle srovnávacích studií jsou výrobní jednotky těchto průmyslových odvětví v EU obvykle velmi šetrné k životnímu prostředí, což znamená, že spotřeba nerostných surovin a energie, stejně jako emise, jsou u těchto odvětví tak nízké, jak je to jen technologicky možné. Environmentální legislativa dotýkající se těchto odvětví je nejpřísnější na světě. Lepších environmentálních výsledků je možné krok po kroku dosáhnout investicemi do nejnovějších a nejefektivnějších technologií, což je nutné, aby mohly být tyto společnosti konkurenceschopné na světovém trhu. Je důležité, aby bylo požadováno lepšího výkonu s ohledem na životní prostředí v souladu s technickým rozvojem a investičními cykly každého průmyslového odvětví. Budou-li požadavky příliš těsné, mohou být dodatečné náklady nebo nedostupnost přijatelných technologií rizikem pro konkurenceschopnost a tím pokračující činnost těchto odvětví v EU.

5. Jak rozvinout inovační ekologické technologie?

5.1 Jestliže pod inovačními ekologickými technologiemi rozumíme ty technologie, které jsou proti technologiím typu „na konci trubky“ již svou koncepcí šetrné k životnímu prostředí a co nejméně využívají zdrojů, musíme si přiznat, že jsou často ve stadiu rozjezdu, či dokonce pokusů.

5.2 Navíc se jedná o velmi odlišné situace. Zatímco se technologie větrných elektráren osvědčila a díky trhu podporovanému velmi příznivými předpisy dosáhla stádia průmyslového rozvoje, ale bude moci být pouze doplňkem ostatních druhů výroby energie, stejně jako některé další technologie, jako procesy kogenerace tepla a energie. Elektrické žárovky nové generace (LED) sice teprve přicházejí na trh, ale bude –li technologický rozvoj pokračovat, vypadá jejich budoucnost slibně. Jsou například používány na osvětlení Oriental Pearl Tower (480m) v Šanghaji – projekt, který byl veden evropskými malými a středními podniky⁽¹⁾ za použití dlaždic s LED žárovkami vyrobenými čínskou společností⁽²⁾. Membránové postupy čištění vody jsou zase teprve ve stadiu výzkumu. A konečně některé druhy technologií zůstávají z hlediska své účinnosti na velmi nízké úrovni.

5.3 Tato různorodá situace si žádá opatření přizpůsobená jak z hlediska finančního, tak i na úrovni výměny informací a informačních sítí nebo legislativních a daňových nástrojů. Zároveň je nutné počítat s potřebou jasného posouzení, abychom uměli rozpoznat skutečně slibné ekologické technologie a neplýtvali finančními prostředky.

5.4 Je možné navrhnout různé finanční, daňové a právní nástroje, které odpovídají různým etapám realizace inovační ekologické technologie:

- subvence do výzkumu, studie proveditelnosti, podnikové výzkumy;
- rizikový kapitál pro fázi zavádění;
- klasické nebo bonifikované půjčky pro fázi vývoje;
- daňové podněty na konsolidaci trhu;
- ekologické daně, které mají odradit od používání technologií málo šetrných k životnímu prostředí, pokud existují alternativní technologie, a které budou poukazovány na výzkum životního prostředí.

Kupříkladu paliva zemědělského původu (diester), jejichž výrobní cena je vyšší než u ropných produktů, se ve Francii nevyvíjejí, neboť podléhají stejnému daňovému zatížení jako ropné výrobky. Kdybychom chtěli rozvíjet jejich výrobu a použití, bylo by možné na ně použít samostatnou výhodnější daňovou úpravu, nebo se dát právní cestou a předepsat jejich poměrné míchání s klasickými palivy. Jedná se o nalezení rovnováhy mezi ekonomickými náklady, odstraněnými nevýhodami a ekologickým ziskem.

⁽¹⁾ Citéluam.

⁽²⁾ Shanghai Communication Technology Developments Co Ltd

5.5 Zároveň je nutno rozvíjet sítě pro výměnu informací o nejlepších postupech a nových technologiích. Tento prvek je obzvláště důležitý jak pro podnikatele, tak i pro představitele veřejnoprávních korporací, kteří ke svému rozhodování potřebují pomocné, spolehlivé a účinné nástroje, aby mohli provádět věrohodná rozhodnutí mezi tradičními osvědčenými technologiemi, „jež dávají pocit bezpečí“, a mezi novými technologiemi, jež jsou šetrnější k životnímu prostředí, avšak méně známé a méně vyzkoušené.

5.6 Máme-li učinit z veřejných zakázek prostředek k šíření a rozvoji ekologických technologií, musíme být velmi obratní. Jestliže mají veřejné zakázky přilákat pozornost, nesmíme zanedbat ani zakázky soukromé, prováděné pružněji a se silnější zpětnou vazbou. Některé podniky již připsaly požadavek respektování trvale udržitelného rozvoje do seznamu kritérií pro výběr dodavatelů, schválily typové doložky spojené s trvale udržitelným rozvojem, které jsou postupně zahrnovány do smluv s dodavateli, a zavedly školení o trvale udržitelném rozvoji pro svoje zákazníky.

5.7 Ekologické technologie je nutno zviditelnit a propagovat prostřednictvím ekoznaček a všech dostupných cenových a kompenzačních nástrojů.

5.7.1 Z iniciativy finského předsednictví byla v roce 1999 zahájena úvaha o evropské vizi jakosti, jež trvala po celý rok 2000, tedy za portugalského a francouzského předsednictví. Z jejího podnětu byl pod záštitou Evropské organizace pro jakost zveřejněn důležitý dokument. Některé tehdy vedené úvahy by mohly být užitečně převzaty na ekologické technologie.

6. Záležitost všech

6.1 Učinit z ochrany životního prostředí skutečnou hospodářskou příležitost není záležitostí odborníků na životní prostředí. Je již podstatným prvkem tak důležitého hospodářského odvětví, jako je cestovní ruch a volný čas. Pokud se jedná o ekologické technologie, klíč k úspěchu spočívá ve vytvoření skutečného trhu a zpětné vazby podniků. Bylo by zapotřebí zhodnotit dobrovolné iniciativy v oblasti technologických inovací a ochrany životního prostředí, započaté podniky či odbornými kruhy.

6.2 Je jasné, umožňují-li ekologické technologie efektivní snížení výrobních nákladů prostřednictvím menší spotřeby energie a surovin, dávají-li lepší obraz o podniku a jeho výrob-

cích, podněcují-li prodej a snižují-li environmentální náklady, pak se budou podniky o jejich rozvoj zajímat. Zbývá jen, aby se s nimi seznámily a byly schopny ocenit jejich účinnost. Proto je potřebné zavést skutečnou síť na výměnu informací o nejlepších postupech a environmentálních technologiích, která by mohla sdružovat veřejnou moc, oborová sdružení a technická a výzkumná střediska.

6.3 Nevyhnutelná je mobilizace podnikatelů a pracovníků. Stejně tak nutná je i mobilizace zákazníků a spotřebitelů. Bez nich nemůže trh existovat. Ekologické technologie se musí široké veřejnosti jevit jako účinné jak z hlediska ochrany životního prostředí, tak z hlediska výroby, jinak zůstanou milou, ale okrajovou součástí hospodářského rozvoje, který se bude uskutečňovat bez nich.

6.3.1 Je nezbytné, aby si politiky životního prostředí uvědomovaly svůj hospodářský dopad stejným způsobem, jako musejí hospodářské politiky brát do úvahy environmentální potřeby. Musejí být vlastně interaktivní, neboť není možné dosáhnout úspěchu, pokud u prováděných politik současně nezohledníme ekonomickou realizovatelnost a pozitivní dopady na životní prostředí.

6.3.2 Stejným způsobem je nutné již předem uvažovat o sociálních dopadech environmentálních norem a ekologických technologií a počítat s odbornými školeními, aby pracovníci, kteří je budou provádět, mohli tak činit v nejlepších podmínkách a bez strachu ze ztráty pracovního místa.

6.4 Zapojení velmi lidnatých a velmi podnikavých zemí do hospodářské modernizace a růstu je velmi rozhodující pro rozvoj ekologických technologií účinných při plošném použití. Jedná se o nový způsob hospodářského, sociálního a environmentálního rozvoje, který je nutno koncipovat a realizovat konkrétním způsobem. Evropská unie by se na základě svých zvláštních možností v oblasti ekologických technologií mohla stát přednostním partnerem rodících se zemí a využít těchto příležitostí k rozvoji nových trhů.

6.5 Výzkum a vývoj environmentálních technologií sice je a může se stát ještě větší ekonomickou výzvou, jak to ukazují konkrétní příklady realizace pokrokových, integrovaných a ještě radikálnějších technologií. Zároveň je ale nezbytný, neboť se jedná o budoucnost našeho světa a nikdo nemá právo se o ni vědomě nestarat. Jsme odpovědní za Zemi, kterou necháme našim dětem.

V Bruselu dne 28. října 2004.

Předsedkyně

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrh byl zamítnut, ale obdržel minimálně čtvrtinu hlasů:

Upravit odstavec 1.8. takto:

„Tyto obavy a kritiky, vyjádřené některými, není možno přejít pouhým mávnutím ruky. ~~Nejsou vedeny proti principům či politikám.~~ Na straně jedné, odrážejí totiž přesvědčení některých ekonomických aktérů o tom, že existuje konflikt mezi požadavky na hospodářský růst, vytvářením pracovních míst a současnými praktikami, a ekologickými obavami na straně druhé, jež se odrážejí přemrštěnými předpisy a nezohledňují existující hospodářskou konkurenci. Zdá se, že výsledkem těchto problémů je podcenění a chybné řízení implementačních nástrojů, procedur a strategií.“

Výsledek hlasování:

Pro: 46

Proti: 71

Zdrželo se hlasování: 9
